

Att hitta finansiering till åtgärder för bättre vatten

31 augusti 2021

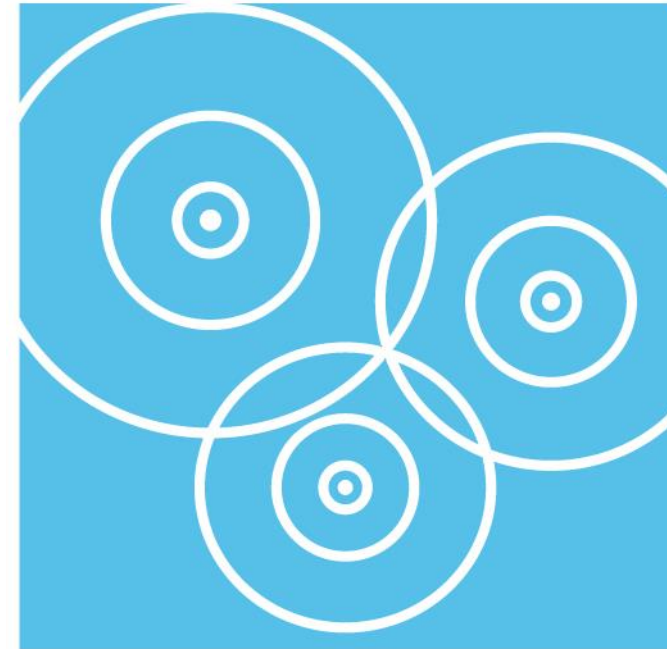

Havs
och Vatten
myndigheten

MÄLARENS
VATTENVÅRDSFÖRBUND

 MÄLAREN
EN SJÖ FÖR MILJONER

Krafttag
för bättre
vatten!

MÄLAREN
EN SJÖ FÖR MILJONER

Havs
och Vatten
myndigheten

Mål: Fler projekt & åtgärder

Vi vill få till fler åtgärder och stötta projekt som hjälper till att uppfylla vattendirektivet.

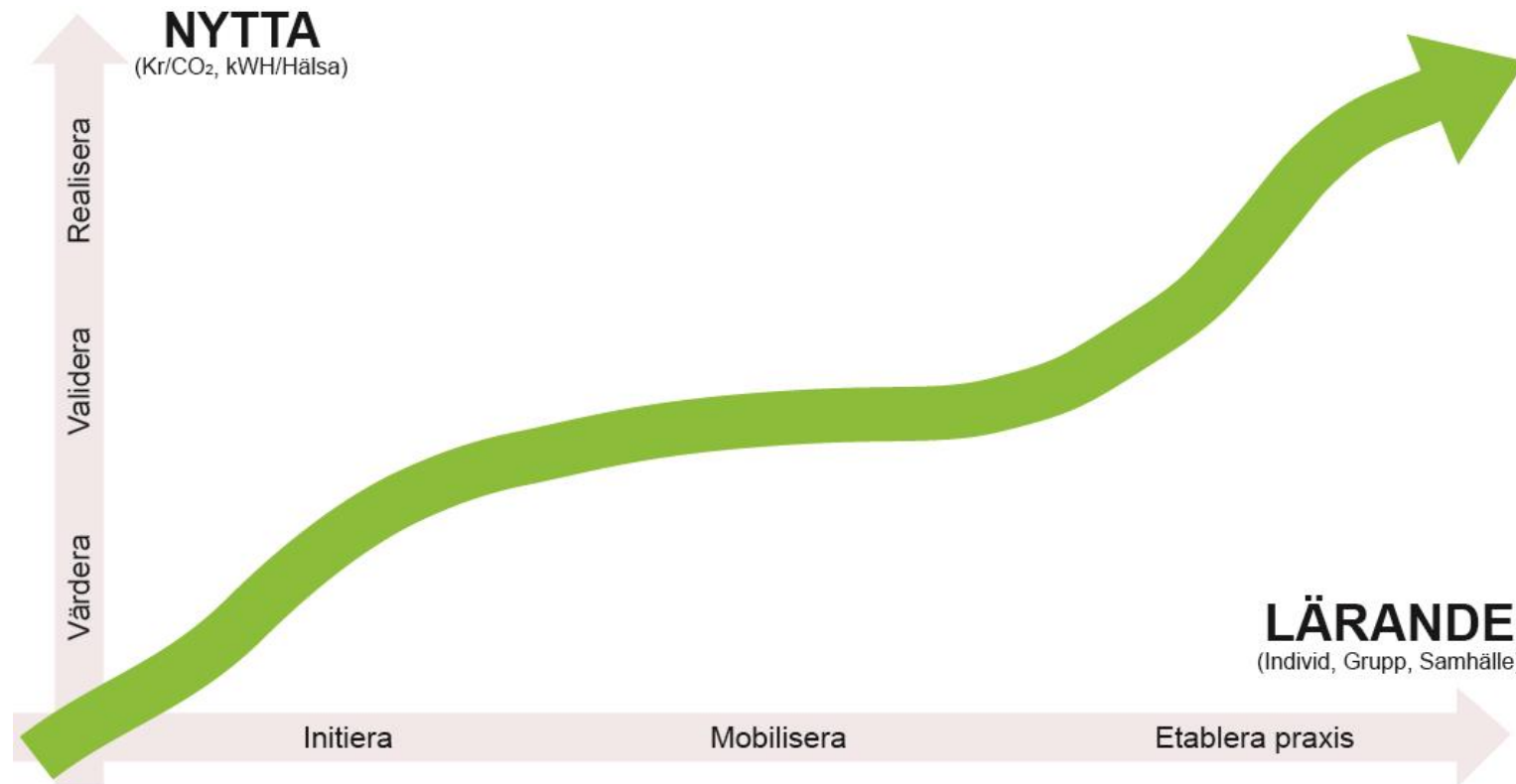
Fler aktiviteter finns på:

- www.malaren.org
- www.richwaters.se

Havs
och Vatten
myndigheten

Ecoloop initierar och driver utveckling inom områdena vatten, material och energi

Att hitta finansiering till åtgärder för bättre vatten

- Stöd för utveckling av idéer utifrån behov
- Samverka med andra kommuner med motsvarande behov – gemensamma projekt?
- Stöd och skrivhjälp till LOVA/LONA
- Tips och tricks för att lyckas med ansökan

Dagens program

- Välkomna och introduktion
- Information om LOVA/LONA och årets ansökningstillfällen – inklusive frågestund
- Stegvis projektutveckling - tips och trix
- Bensträckare
- Gruppdiskussion i temagrupper
- Sammanfattning av gruppdiskussion och eget lite arbete
- Avslutning

Lokala vattenvårdsprojekt (LOVA)

- Övergödning

- Fritidsbåtar

- Förlorade fiskeredskap

- Andra åtgärder i vatten

*Mer detaljer om
regler, villkor och hur
man söker
på utbildning 2
den 23 september*

Tullingesjöns avrinningsområde, närsaltreduktion genom strukturkalkning av åkermark

Bidrag: 309 500 kr

Förbättra förhållandena för den biologiska livet i Tullingejös, Mälaren och norra Östersjön genom att minska näringsläckaget och därmed övergödningen. **Botkyrka kommun.**

Projektet genomförs genom strukturkalka 136 hektar lerjordar i Tumbaåns avrinningsområde.

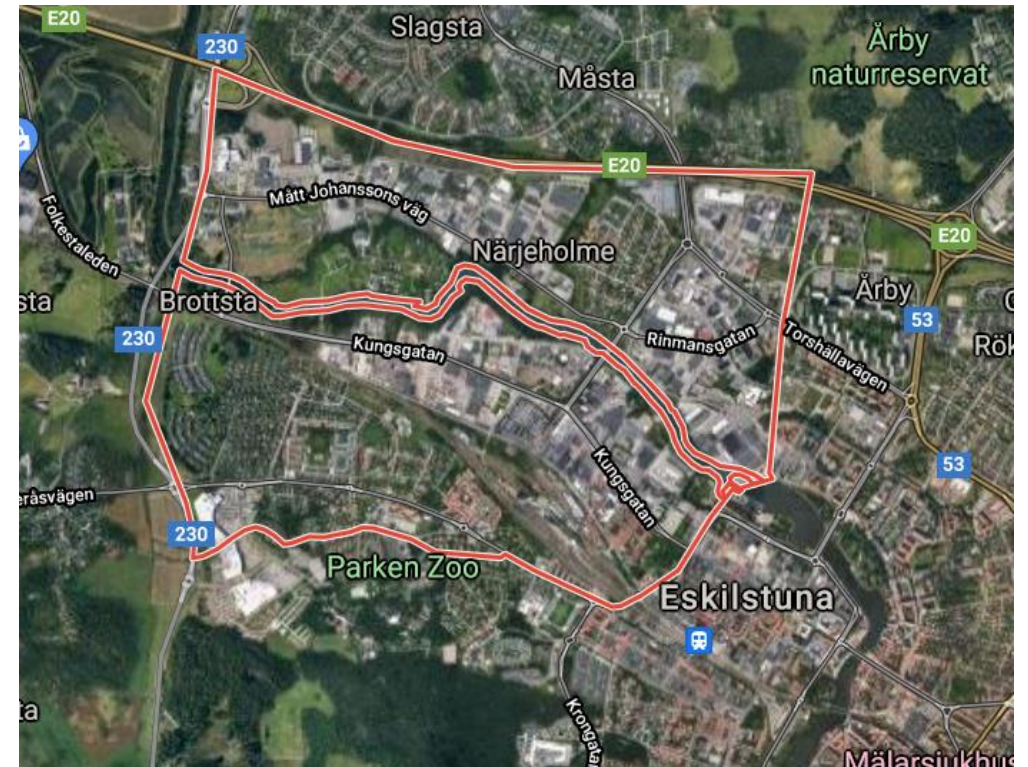

Dagvattenhantering Brottsta Lundby

Bidrag: 315 000kr

Anläggning en dagvattendamm i Brottsta Lundby i **Eskilstuna kommun**. Syftet är att hindra orenat dagvatten att nå Eskilstunaån och därmed minska läckaget av gödande och miljöfarliga ämnen till Mälaren och vidare ut i Östersjön.

Förstudie dagvatten Norra Fjugesta, Lekeberg

Bidrag: 150 000 kr

I förstudien ska både behovet av klimatanpassning av dagvattenssystemet och utbyggnad för ökad rening innan dagvattnet rinner ut i recipienten Lillån, utredas och redovisas. Dammarna planeras byggas norr om Vattenpark Lillån.

Anläggningen innebär att nuvarande dikessystem ändras så att vattnet slingrar mer innan det når recipienten Lillån, dessutom kommer ytterligare en fördröjningsdammar att anläggas längs dikesdragningen.

Andra typer av åtgärder

Åtgärdssamordning

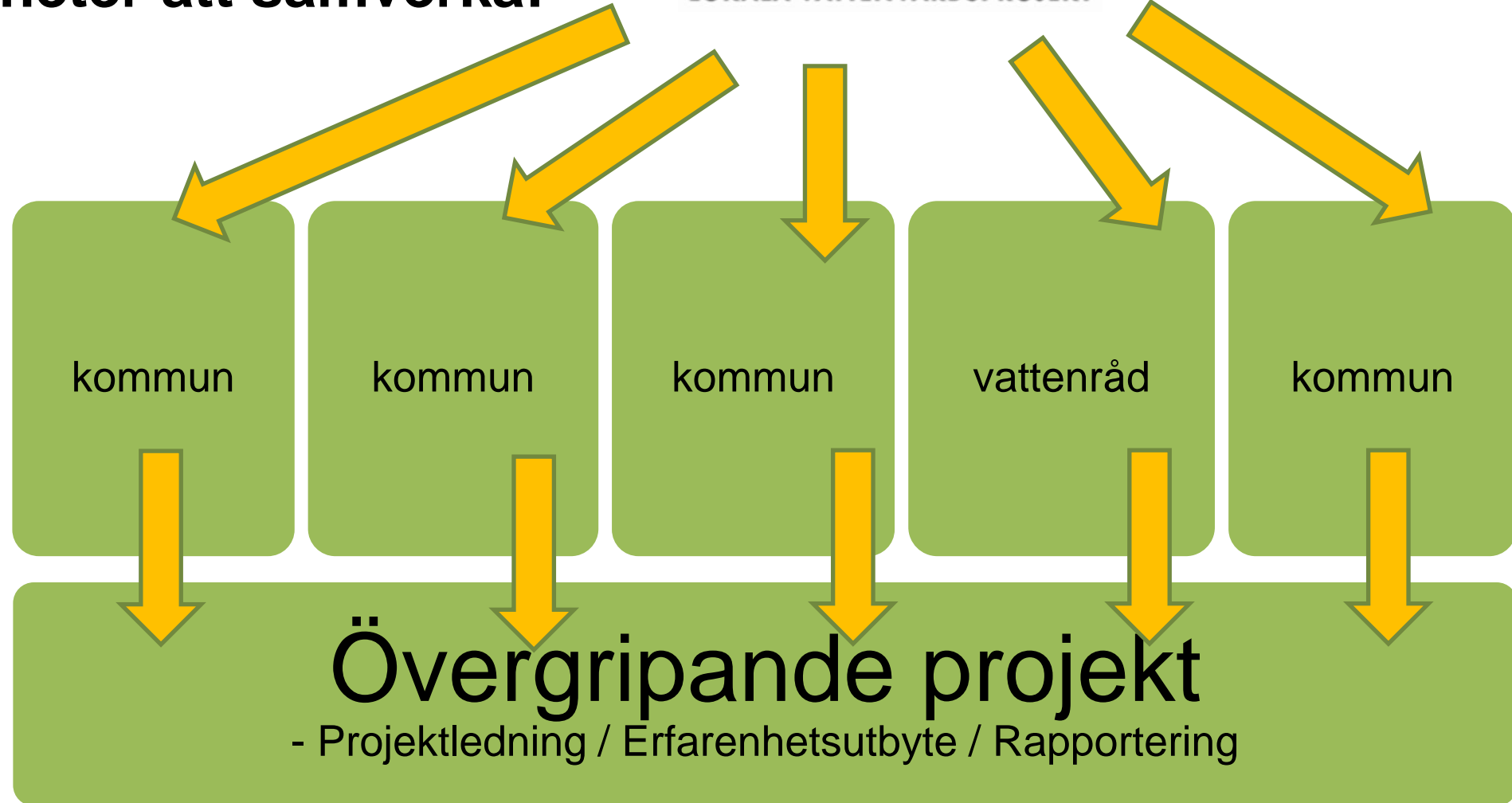
Rådgivning/kommunikation (ej utbildning)

Utveckling av provtagning

Test ny teknik/demo-anläggningar

Osv...

Möjligheter att samverka!

Pågående samverkansprojekt om häst och övergödning

Ekerö kommun

- Geotekniska försök med stabilisering
- Studiecirklar
- Budget: 590 tkr
- Bidrag 470 tkr

Vallentuna kommun

- Svackdike och stängsel
- Studiecirklar
- Budget: 315 tkr
- Bidrag 250 tkr

Upplands-Bro kommun

- Gårdsvisa vattenplaner
- Mockningsförsök
- Lokala studiecirklar
- Budget:310 tkr
- Bidrag:260 tkr

Hågaåns vattenråd

- Fosfordamm och fördröjningsytor
- Kommunikation
- Budget: 450 tkr
- Bidrag 360 tkr

Karlskoga kommun

- Geotekniska försök med stabilisering
- Intern kunskapshöjning
- Budget: 430 tkr
- Bidrag 345 tkr

Ansökningstillfällen 2021/2022

- Stockholms län - 30 november 2021
- Västmanland - 30 november 2021
- Uppsala 1 december 2020?
- Södermanland - 31 januari 2022?

Våtmarks LONA 90%

- De våtmarksprojekt som kan få stöd är de som restaurerar eller anlägger våtmarker i syfte att stärka landskapets egen förmåga att hålla kvar och balansera vattenflöden, eller öka tillskottet till grundvattnet för att till exempel bidra till förutsättningar för en förbättrad vattenförsörjning. Men också projekt som leder till en minskning av växthusgasutsläpp från dikade torvmarker och en förbättring för biologisk mångfald och rekreation.

Exempel på sådana projekt är:

- Borttagning av vegetation, till exempel röjning/fräsning
- Igenläggning och/eller dämning av diken
- Anläggande av dammar/småvatten/våtmark
- Anläggande av tvåstegsdiken
- Restaurering av svämplan
- Återmeandring
- Kunskapsuppbyggnad, framtagande av underlag eller annat förberedelsearbete inför restaurering eller anläggande av våtmarker enligt ovan.

Exempel på åtgärder lämpliga för VåtmarksLONA

- Balingsholm (ordinarie LONA)
- Lövstaån
- Visättraån

Ordinarie LONA – Åtgärder för landskapet

Ordinarie LONA – Åtgärder för landskapet

33 st småvatten i Huddinges odlingslandskap. Ett LONA-projekt 2010-2014. Lövstaån och Visättraån

Vattenvårdsprojektet Lövstaån

Vattenvårdsprojektet Lövstaån

Vattenvårdsprojektet Lövstaån

Vattenvårdsprojektet Lövstaån

Visättraån

Vad får man inte söka pengar för?
Vad är svårt att få pengar för?

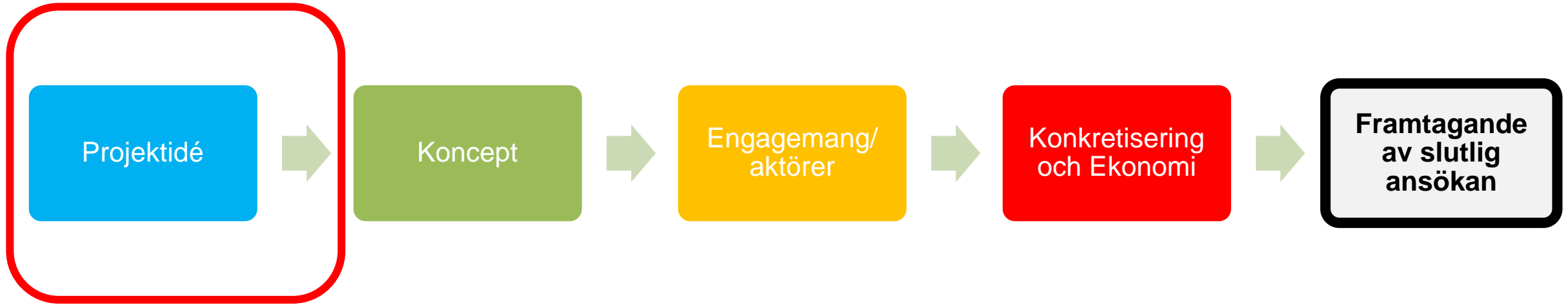
Stegvis projektutveckling - tips och trix

Ecoloops modell för projektutveckling i 5 steg

Ecoloops modell för projektutveckling – **Projektidé**

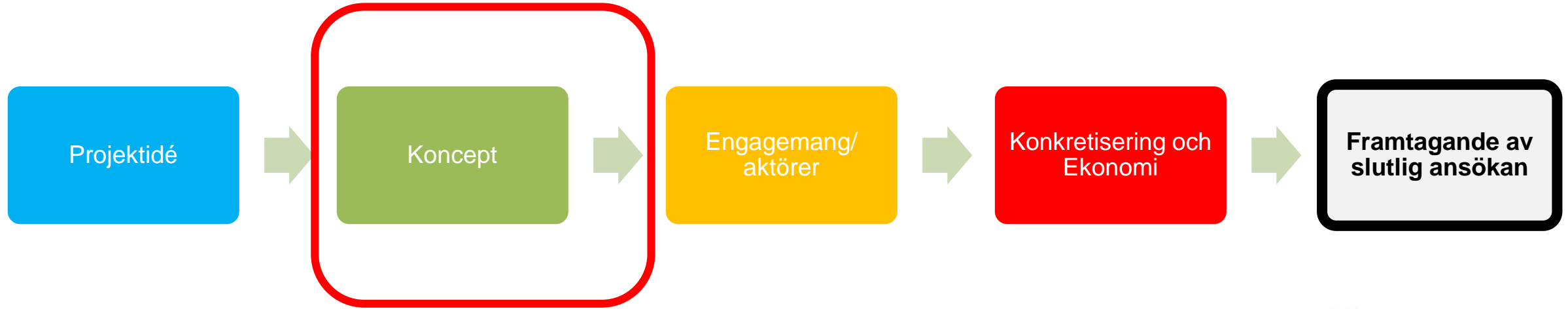

- Utgå från behov eller problemet som behöver lösas?
- Löser den ert eller någon annans problem?
- Vilka idéer passar vilka utlysningar?
- Sortera, prioritera och spara!

**Spara alla idéer och
projektförslag
-> idébank för
framtiden**

Ecoloops modell för projektutveckling – **Koncept**

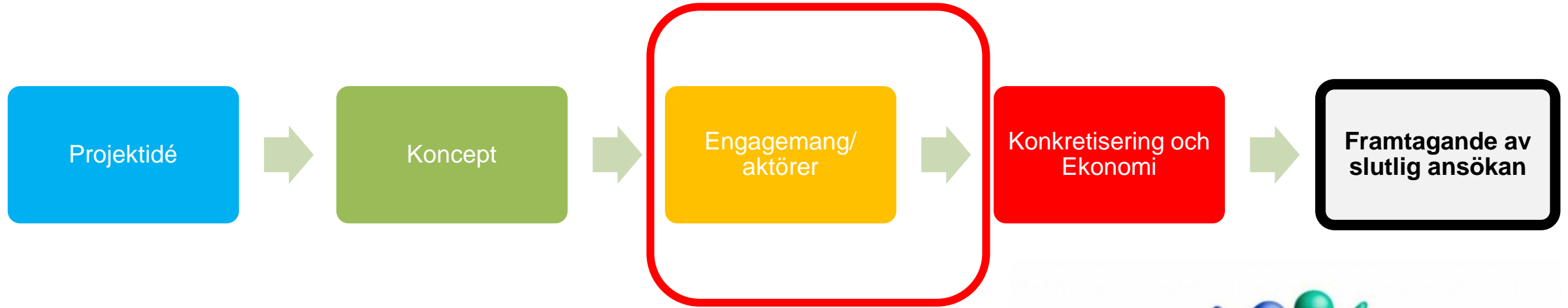

- Vad är syfte och mål? Förtydliga!
- Vilka aktiviteter ska ingå?
- Vem / vilka ska äga respektive genomföra projektet?
- Projektets avgränsning?
- Vad är projektets USP - Unique Selling point?

**Vad är slutmålet?
Vad vill ni ska hända
efter projektet?**

Ecoloops modell för projektutveckling – Engagemang/aktörer

- Vilka ska vara med?
- Vad ska de göra respektive bidra med? Tid och pengar?
- Vad får de tillbaka?
- Förankra, förankra och förankra!

Ecoloops modell för projektutveckling – Konkretisering och Ekonomi

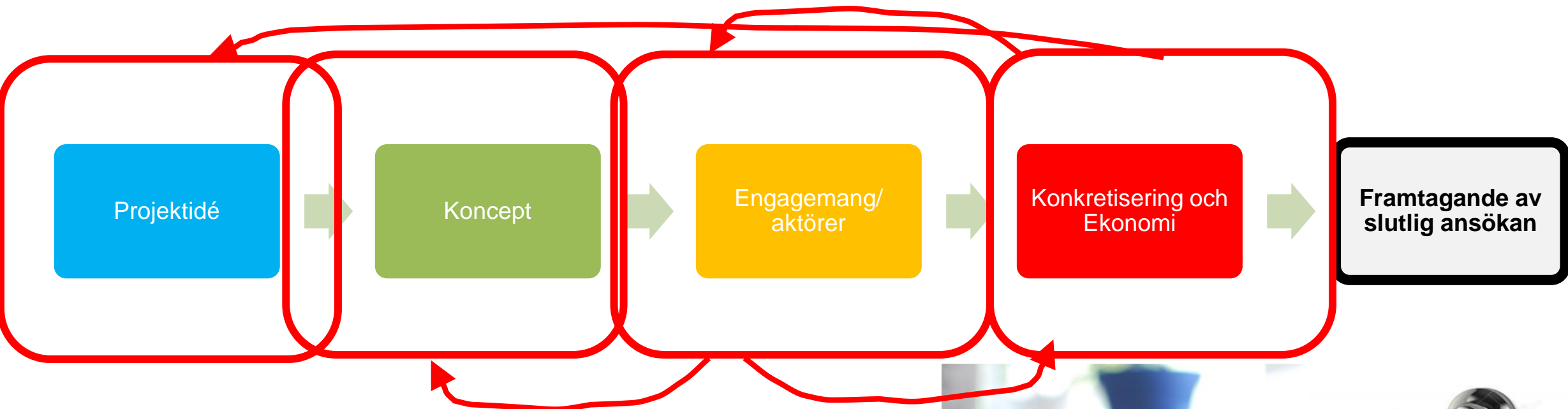

- Utvecklad projektbeskrivning och tid för varje aktivitet
- Medfinansiering – finns många möjligheter
- Detaljerad budget

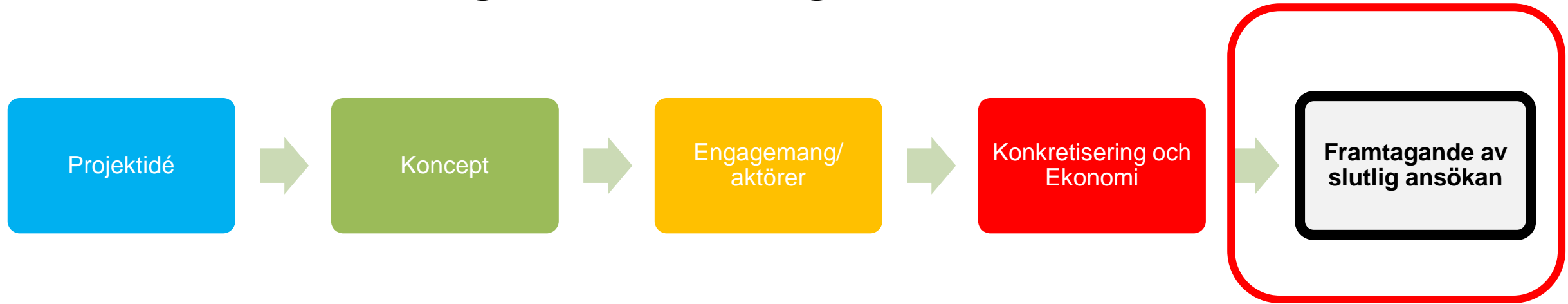

Ecoloops modell för projektutveckling

Ecoloops modell för projektutveckling – Framtagande av slutlig ansökan

- Tidplan för framtagande av ansökan
→ blir ofta bråttom 😊
- Förankring/formellt beslut behövs nästan alltid!
- Kolla, kolla, dubbelchecka, kolla...

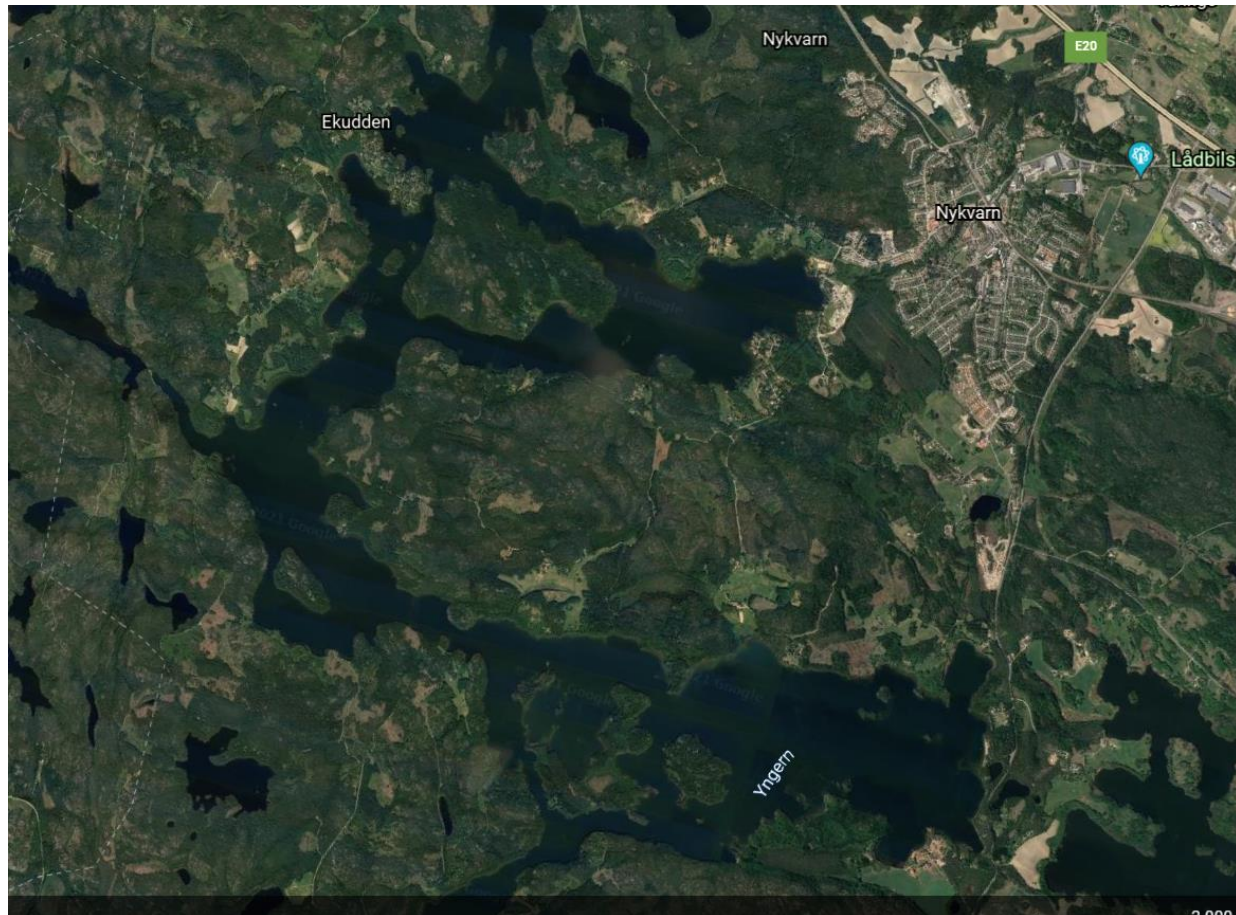
Färdig projektansökan = Början på arbetet...

- Ge inte upp!
- Växeldra!
- Tålamod!

Ide- och utvecklingsfas: Paketering av information – näringslivet runt sjö

- Air bnb
- Stuguthyrning
- Kanotism
- Glamping
- Skogsfloating
- Kräfftiske
- Fest och konferens
- Spa
- Fågelskådning
- Eventföretag
- Föreningsliv
- Fridykning
- Fiskeguidning
- Badplatser
- Friluftsliv
- Varumärke?
- Kommunsymbol?
- Finns statlig finansiering

Ide- och utvecklingsfas: Perspektiven vi missar - maten

NORS- OCH POTATISPAJ

 Skriv ut recept

Ingredienser

Inlagd nors

200 g	rensad nors
1 dl	ättika
2 dl	socker
3 dl	vatten
1/2 knippe	dill
1	vitlösklyfta

Pajbotten

3 dl	vetemjöl
1 dl	speltmjöl eller annan fullkornsmjöl
150 g	margarin eller smör

Martha | Norspiroger

martha.fi/recept/norspiroger

Appar MINI BAL-MASKIN

Läslista

Kontakt Om oss Föreningsadmin UngMartha

Martha

Recept Vardagskunskap Projekt & kampanjer Evenemang Marthashop Mera

BLI MEDLEMI

NORSPIROGER

Skriv ut recept

Ingredienser

12 PIROGER

Deg

250 g	smör eller margarin
250 g	kvarg
4 ½ dl	jästbrödsmjöl eller fullkornsvetemjöl
1 tsk	bakpulver

Fyllning

1 dl	korngryn eller fullkornsrís
1	lök
2	kalta ägg

Windows taskbar: 16°C Molnigt 17:33 2021-08-29

Martha | Gäddbiffar

martha.fi/recept/gaddbiffar

Appar MINI BAL-MASKIN

Kontakt Om oss Föreningsadmin UngMartha

Martha

Recept Vardagskunskap Projekt & kampanjer Evenemang Marthashop Mera

BLI MEDLEMI

GÄDDBIFFAR

Skriv ut recept

Ingredienser

800 g	fiskfärs eller filéer som mals till färs
3 dl	grädde
1	ägg
15 g	salt
3 dl	kokta krossade korngryn
	timjan
	vitpeppar

Gör så här:

- 1 Mal fisken och blanda ner kryddor och vätska. Ju kallare fisken är desto bättre bindningsförmåga har den.
- 2 Vänd ner de kokta korngrynen till sist. Forma biffar och stek dem

16°C Molnigt 17:35 2021-08-29

Martha | Braxenröra x +

martha.fi/recept/braxenrora-1

Appar MINI BAL-MASKIN Läslista

Kontakt Om oss Föreningsadmin UngMartha

Martha Recept Vardagskunskap Projekt & kampanjer Evenemang Marthashop Mera

BLI MEDLEMI

BRAXENRÖRA

Skriv ut recept

Ingredienser

Gravad fisk:

1 kg	fiskfilé
3 msk	salt (gärna grovt havssalt, använd INTE mineralsalt)
2 tsk	socker

Braxenröra:

ca 200 g	gravad braxen (eller annan smarthfisk)
1	rödlök
300 g	crème fraiche
	saften av en citron
ett knippe	dill
ett knippe	gräslök

Windows taskbar: 16°C Molnigt 17:36 2021-08-29

Ide- och utvecklingsfas: Perspektiven vi missar - maten

KONSERVERAD MÖRT I TOMATSÅS

 Skriv ut recept

Ingredienser

150 g	passerad tomat
10 g	salt
30 g	olja (raps-, oliv- eller annan matolja)
20 g	ättika
ca 200 g	mörtfilé i bitar

Gör så här

- 1 Blanda alla ingredienser utom fisken till en sås. Häll såsen i en glasburk (fyll cirka en tredjedel av burken). Tryck ner mörtpitarna en efter en i burken tills den är full. Skruva på locket tätt och ställ i ugn om 170 grader. Använd en ugnslåt

- Underutnyttjade fiskarter
- Lokalt och hållbart fiskat
- Öppnar upp möjligheter för restaurangbransch och näringsliv
- Maten viktig faktor i fråga om funktionella och friska vatten.
- Mer information och fler recept på www.martha.fi

Förvaltning efter anläggningskedet: Lövstaån

Förvaltning efter anläggningskedet: Lövstaån

Arkiv **Start** Infoga Sidlayout Formler Data Granska Visa Hjälp Berätta vad du vill göra Dela

Klipptavla Klipp ut Kopiera Hämta format

Calibri 11 Radbryt text

Tecken Centra över kolumner

Tal

Villkorsstyrd formatering Formatera som tabell Cellformat

Infoga Ta bort Format

Autosumma Fyll Radera Sortera och filtrera Sök och markera

Redigering

INVESTERTID	PROJEKT	ENTREPRENÖR	STRANDSKYD	BIOTOPSKY	VATTENVERKSA	OMRÅDESSKY	ARBETESBESKRIVNI	KOMMUNICERING	BESTÄLLT	UTFÖRT	UPPFÖLJNI	W3D3	PROJEKTKO	OV RIGA	KOMMENTARER	
350 000	120	Vattenvårdande åtgärder Mörtsjöbacken	EJ KLAR	EJ KLAR	EJ KLAR	EJ KLAR	Pågående	Pågående				KLN-2021/4	70054			
DRIFT	TID	PROJEKT	ENTREPRENÖR	STRANDSKYD	BIOTOPSKY	VATTENVERKSA	OMRÅDESSKY	ARBETESBESKRIVNI	KOMMUNICERING	BESTÄLLT	UTFÖRT	UPPFÖLJNI	W3D3	PROJEKTKO	OV RIGA	KOMMENTARER

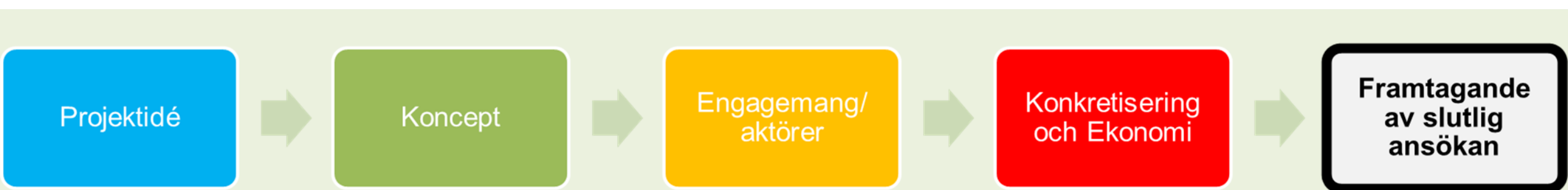
Tänk på det här

- Platsen/ avvägning/ prioritet
- Arbeta i projektform, skriv gärna en projektplan
- Rådighet
- Tillstånd
  - OBS på KURS 2 får ni exempel på hur en tillståndsansökan kan se ut!
- Tidplan
- Ekonomi
- Upphandling
- Långsiktig förvaltning

Paus!

Idé och projektutveckling inom fyra fokusområden

- Identifiera, formulera, utveckla egna projektidéer
- Målsättning idag är att ta en idé / behov / problem ni har
→ draft på **projektidé**
- Första steget i projektutvecklingen!

Idé- och projektutveckling i grupper

1. Åtgärdssamordning

– *Fredrick Regnell*

2. Övergödning inklusive häst

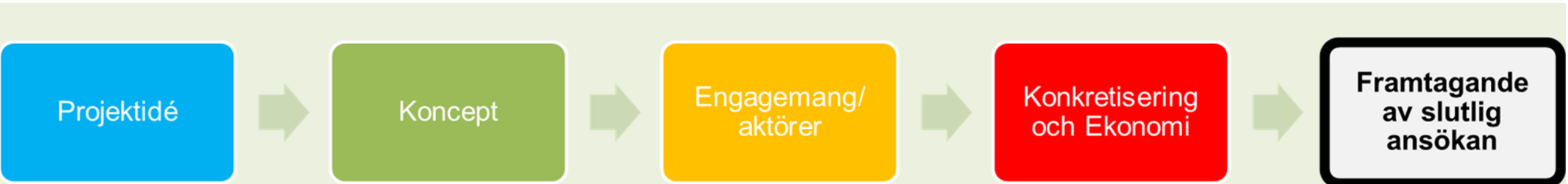
– *Kristina Lundberg*

3. Våtmarks- och restaureringsåtgärder inklusive vandringshinder

– *Mikael Essmyren*

4. Dagvatten, klimatanpassning etc.

– *Mats Johansson*

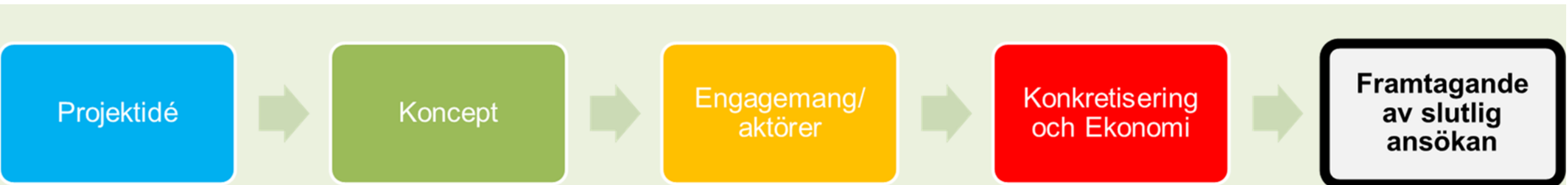
Vad händer i gruppövningen?

- 1) Introduktion av gruppledare
- 2) Kort runda
  - berätta om din projektidé eller ett behov eller problem som du vill göra ett projekt kring
- 3) Eget arbete – Välj LOVA- eller LONA efter dialog i gruppen.
Skriv stödord för din idé i mallen.
- 4) Diskussion
  - möjliga kopplingar och samarbeten?
  - vilken hjälp och stöd behöver du framåt?
- 5) Gemensam avslutning i storgrupp

Utveckling av projektidéer – arbete i mallen

Fokusera på till nyckelord/svar på följande frågor:

1. Vilket är det identifierade **behovet eller problemet** som behöver lösas?
2. Vilken **typ av aktiviteter** tror du behövs?

Skriv ner idé i utskickad wordmall

- Välj typ av
utlysning efter
dialog i gruppen

5. Projektbeskrivning (Utförlig beskrivning kan göras i bilaga se punkt 13)

5.1 Beskriv kortfattat projektets syfte (långsiktigt):

Hur du löser behov / problem kan skrivas här!

LOVA

5.2 Beskriv kortfattat projektets mål (kortsiktigt):

Vad du vill åstadkomma kan skrivas här!

5.3 Bakgrundsbeskrivning (vad har föranlett projektet):

Behov / problem kan skrivas här!

5.4 Sammanfattande beskrivning av projektet (ska omfatta en beskrivning av projektets genomförande och metod):

Ev. aktiviteter kan skrivas här

Skriv ner idé i utskickad wordmall

- Välj typ av
utlysning efter
dialog i gruppen

Generell information

Samtliga fält utom *Lokala aktörer* är alltid obligatoriska att fylla i för att projektet ska kunna skickas in.

Lokala aktörer fylls endast i om andra aktörer än kommunen deltar i projektet.

För att ansökan ska räknas som inkommen till Länsstyrelsen måste kommunen posta eller maila in undertecknad ansökningsblankett. Det räcker alltså INTE att fylla i ansökan i registret.

Eftersom LONA-registret är publikt – tänk på att inte lägga in texter eller bilagor i ansökan som kan avslöja växt- och boplatser för känsliga arter.

Sammanfattning

(den här texten visas publikt och ska ge en god och översiktlig bild av projektet)

Ev. aktiviteter kan skrivas här

Syfte

(Vilka syften och mål finns för projektet. Beskriv nyttan med projektet)

*Hur du löser behov / problem och vad du vill uppnå
kan skrivas här!*

Bakgrund

(här kan sökande initiativtagare och kommun beskriva vem som initierar projektet, varför projektet dragit i gång, vilken lokal samverkan som skett och vilka som är medfinansierare)

Behov / problem kan skrivas här!

Vad hände i grupperna?

1. Åtgärdssamordning
2. Övergödning inklusive häst
3. Våtmarks- och restaureringsåtgärder inklusive vandringshinder
4. Dagvatten, klimatanpassning etc.

Dela din projektidé/ koncept / behov

- Öppna den wordmall du skrev i under övningen
- Spara med dagens datum och valfritt "bra filnamn"
- Öppna en epost och skriv ditt namn och kommun i meddelanderaden
- Svara på följande frågor:
  - Vilket **behov** har du/din kommun i det fortsatta projektutvecklingen?
  - Vilka andra **frågor** har du efter dagens utbildning?
- Skicka till: mats.johansson@ecoloop.se

Vi samlar in och återkopplar till dig inför nästa utbildningstillfälle!

Ecoloops modell för projektutveckling

– Fokus för utbildning steg 2 den 23 september 9-12

- Vilken typ av **medfinansiering** är möjlig?
- Hur **avgränsar** man ett genomförandeprojekt på ett lämpligt sätt från pågående verksamhet i kommunen/hos andra aktörer?
- Vem/vilka bör stå som **sökande**?
- För- och nackdelar med att **samarbeta** med andra aktörer och kommuner?
- Fler **exempel**, tips och trix!

Projektutveckling inom LIFE IP Rich Waters

Tips till åtgärder finns på www.malaren.org och på www.richwaters.se

Hör av dig till Linda Röjning, projektledare för Mälaren - en sjö för miljoner på: linda.rojning@lansstyrelsen.se

Havs
och Vatten
myndigheten

MÄLARENS VATTENVÅRDSFÖRBUND

MÄLAREN EN SJÖ FÖR MILJONER

HEM MÄLAREN FÖRBUNDET VERKSAMHET PUBLIKATIONER EN SJÖ FÖR MILJONER SJÖGULL VATTENRÅD

MÄLAREN - EN SJÖ FÖR MILJONER

Framgångsrika vattenåtgärder

Medverkan i MER

Kommunerna i MER

Seminarier och erfarenhetsutbyte +

Projektutveckling +

Utbildning till kommuner

Vattenpolitiker

För att ge inspiration och sprida erfarenheter finns här sammanfattande exempel på framgångsrika vattenförvaltningsåtgärder från kommuner som medverkar i projektet Mälaren - en sjö för miljoner.

Åtgärderna representerar ett urval av goda exempel med olika teman som alla verkar för en god vattenkvalitet i Mälaren.

Åtgärd	Medverkande parter	Slutår
Faunapassage i Västerås	Västerås stad	Pågående (2018-2022)
Fosforfällning i Norrviken	Sollentuna och Upplands Väsby kommun	Genomförd (2020)
Fyra Mälärstäder	Enköping, Eskilstuna, Västerås och Strängnäs kommun	Pågående (2011-)

Kommande tillfällen inom projektutveckling

Att hitta finansiering till åtgärder för bättre vatten

- Kurs 2: 23 september kl. 09:00-12:00
- Kurs 3: Oktober/november

Utveckling av gemensam projektansökan kring hästar och övergödning

- Webinarium: 15 september kl. 09:00-12:00

Projektutveckling inom LIFE

- Workshop konnektivitet: 1 oktober kl. 08:30-12:30
- Workshop vattenplanering: 12 oktober kl. 08:30-12:30
- Workshop övergödning: 19 oktober kl. 08:30-12:30
- Workshop miljögifter: 26 oktober kl. 08:30-12:30

Anmälan skickas till linda.rojning@lansstyrelsen.se

Havs
och Vatten
myndigheten

MÄLARENS
VATTENVÅRDSFÖRBUND

MÄLAREN
EN SJÖ FÖR MILJONER

Tack för att ni har lyssnat!